

NÂNG CAO HIỆU QUẢ HỌC TẬP HỌC PHẦN “PHƯƠNG PHÁP TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TẠO HÌNH CHO TRẺ EM” CHO SINH VIÊN NGÀNH GIÁO DỤC MẦM NON Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƯ PHẠM BẮC NINH

TRƯƠNG THỊ HỒNG MỸ*

Ngày nhận bài: 08/09/2017; ngày sửa chữa: 14/09/2017; ngày duyệt đăng: 27/09/2017.

Abstract: *Shaping activities are very important and the fundamental means of conducting comprehensive education for preschool children. For students of pre-school education, the module “Methods of organizing shaping activities for children” is one of the important components that students need to actively learn and practise to teach at preschools. Therefore, the article proposes some solutions to improve efficiency of module “Methods of organising shaping activities” for children at Bac Ninh Teacher Training College.*

Keywords: *Shaping activities, preschool education, students.*

1. Đặt vấn đề

Hoạt động tạo hình (HĐTH) có vị trí quan trọng và là “con đường” cơ bản để tiến hành giáo dục toàn diện cho trẻ mầm non. HĐTH là một nội dung quan trọng trong chương trình chăm sóc, giáo dục trẻ mầm non, giúp trẻ phát triển về thẩm mỹ, được giáo dục tình cảm, đạo đức, tinh thần đoàn kết, sự sẻ chia, đồng thời tạo điều kiện cho trẻ phát triển trí tuệ và thể chất, vững vàng khi bước vào bậc học phổ thông. Bài viết đưa ra thực trạng học tập học phần *Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em* của sinh viên (SV) ngành Giáo dục mầm non (GDMN) ở Trường Cao đẳng Sư phạm (CĐSP) Bắc Ninh, đề xuất một số giải pháp nâng cao hiệu quả học tập học phần này.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng về tình hình học tập và giảng dạy học phần “Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em” của SV ngành GDMN Trường CĐSP Bắc Ninh

2.1.1. *Thực trạng về việc học tập những giờ lí thuyết trên lớp.* Bên cạnh những SV hoạt động tích cực, nỗ lực học tập, rèn luyện, rèn nghề, vẫn còn có một bộ phận chưa thật hăng say với nghề, chưa tích cực trong quá trình học tập. SV cũng chưa tích cực trong quá trình tự học, tự nghiên cứu giáo trình, tài liệu chuyên ngành. Trong chương trình GDMN, ngoài nội dung học tập và giảng dạy trên lớp, SV phải xuống cơ sở mầm non thực hành sư phạm nên cũng tạo áp lực cho các em.

Qua tìm hiểu thực trạng những giờ học lí thuyết của các học phần nói chung và học phần *Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em* nói riêng, chúng tôi nhận thấy một thực tế là số lượng SV tập trung lắng nghe giảng viên (GV) giảng bài, có ý thức học tập tốt, tích cực tham gia đóng góp ý kiến xây dựng bài, đặt câu hỏi trao đổi

với GV về nội dung bài học không nhiều. Nhiều SV có thái độ học tập thụ động trong quá trình nghe, ghi chép, trả lời câu hỏi của GV; một bộ phận không nhỏ SV có thái độ thờ ơ với việc học lí thuyết trên lớp, không tập trung nghe giảng.

Để đánh giá thực trạng nhận thức của SV về HĐTH ở trường mầm non và việc học tập học phần *Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em* của SV Trường CĐSP Bắc Ninh, chúng tôi đã thực hiện khảo sát 93 SV các lớp cao đẳng mầm non K35 vào tháng 3-4/2017, kết quả cho thấy: SV ngành GDMN có nhiều năng khiếu tổng hợp như: hát, múa, vẽ, kể chuyện, làm đồ chơi,...; những năng khiếu này giúp ích cho SV khi tổ chức các hoạt động ở trường mầm non.

Bên cạnh những SV hoạt động tích cực, nỗ lực trong học tập, rèn luyện, đạt nhiều thành tích, một bộ phận không nhỏ các bạn SV chưa tỏ ra tích cực, tự giác, không thường xuyên nghiên cứu sách, giáo trình, tài liệu chuyên ngành; rất ít SV đặt ra những câu hỏi để GV giải đáp, tư vấn; có không ít SV chưa thật hăng say với nghề, có ý thức chưa cao trong quá trình học tập và rèn luyện.

2.1.2. *Thực trạng việc giảng dạy học phần Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em cho SV ngành GDMN Trường CĐSP Bắc Ninh.* Học phần *Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em* có tổng số tiết là 45 (21 lí thuyết, 24 thực hành), trong đó số giờ SV tập giảng trên lớp là 15 tiết, trung bình mỗi lớp là 45 SV, như vậy số lượng SV được tập giảng trên lớp rất ít.

Những giờ giảng dạy thường mang tính giả định, vì vậy SV sẽ không hiểu rõ tâm, sinh lí lứa tuổi mầm non, không nắm được các kiến thức, kĩ năng ở các độ tuổi

* Trường Cao đẳng Sư phạm Bắc Ninh

nên khi đưa ra hệ thống câu hỏi đàm thoại, các yêu cầu, nhiệm vụ tạo hình còn chưa hợp lí, không phù hợp với nhận thức và kĩ năng của trẻ. Số lượng SV tích cực tham gia giảng tập còn ít, những tiết tập giảng chuẩn bị còn sơ sài, kém hiệu quả.

SV khi đi thực tập sư phạm do chưa có kinh nghiệm thực tế nên chưa xác định được khối lượng công việc và cách chuẩn bị đồ dùng trực quan phục vụ cho một giờ học trên lớp. Nhiều SV chưa nắm vững các bước tiến hành một giờ học, chưa biết nghiên cứu và soạn giáo án chi tiết cho một giờ học. Việc chuẩn bị đồ dùng, đồ chơi, trang thiết bị phục vụ dạy học chưa kĩ và phù hợp với nội dung bài học, kĩ năng, tác phong sư phạm của SV còn nhiều hạn chế. SV do chưa nắm rõ đặc điểm tâm, sinh lí, kiến thức, kĩ năng ở các độ tuổi của trẻ nên đưa ra những yêu cầu không phù hợp với trẻ mầm non. Đa phần, SV còn ngại áp dụng phương tiện dạy học hiện đại, ngại thiết kế giáo án điện tử, chưa sáng tạo trong cách tổ chức giờ học và sử dụng đồ dùng trực quan. Việc phân bố thời gian trong giờ học chưa hợp lí, không đủ thời gian cho trẻ hoàn thành bài tạo hình nếu không có sự hỗ trợ của giáo viên.

2.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả học tập học phần “Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em” cho SV ngành GDMN Trường CĐSP Bắc Ninh

2.2.1. Tạo động lực thúc đẩy sự hứng thú học tập của SV. Để SV tự giác, tích cực học tập, trước tiên, GV cần giúp SV hiểu rõ về ngành nghề mình đã lựa chọn, tạo động lực, sự say mê học tập, rèn luyện kĩ năng, đáp ứng chuẩn nghề nghiệp; hiểu rõ về chương trình học, từ đó trang bị cho SV những kiến thức, kĩ năng cần thiết, đồng thời thúc đẩy tính tích cực, tự giác học tập của các em. Trong quá trình hướng dẫn SV lĩnh hội kiến thức, kĩ năng, kĩ xảo, GV cần đưa ra những yêu cầu nâng cao dần mức độ khó khăn, chẳng hạn như: yêu cầu SV giảng tập các giờ học theo trình tự các bước, phần theo bài mẫu có sẵn (theo băng hoặc theo tiết giảng mẫu của GV). Sau đó, GV yêu cầu SV ở mức độ cao hơn là khả năng linh hoạt và hiệu quả khi xử lí các tình huống sư phạm, cách thức tổ chức hoạt động, đặt hệ thống câu hỏi đàm thoại,...

Trong quá trình dạy học, GV cần tạo hứng thú, động lực cho SV học tập tích cực, chủ động và sáng tạo. GV cần không ngừng đổi mới phương pháp dạy học (PPDH), hỗ trợ SV tìm ra phương pháp học tập có hiệu quả.

2.2.2. Đổi mới cách thiết kế bài dạy, lập kế hoạch và xây dựng mục tiêu bài học. Đổi mới PPDH trước tiên phải đổi mới từ cách thiết kế, kế hoạch và mục tiêu bài học, bởi đây chính là kịch bản của mỗi giờ học. Xác định rõ mục đích và mục tiêu của bài học nhằm làm

căn cứ để đo và đánh giá kết quả dạy học một cách khách quan. Khi lập kế hoạch, GV cần hình dung từng bước tiến hành của giờ học, các phương pháp, đồ dùng trực quan, trang thiết bị đồ dùng dạy học được sử dụng để có sự chuẩn bị kĩ.

Đối với trẻ mầm non, khả năng ghi nhớ và tập trung chưa cao. Do vậy, để học tốt được các môn học, giáo viên cần tổ chức cho trẻ những giờ quan sát chuyên biệt, quan sát các hiện tượng tự nhiên, thiên nhiên, đồ vật, đồ chơi, tranh, ảnh,...; từ đó trẻ sẽ tích lũy được kiến thức, vốn từ, biểu tượng, phát triển óc sáng tạo,... Nếu cho trẻ ra ngoài môi trường chơi tự do mà không xác định nội dung và mục đích quan sát thì những giờ “quan sát chuyên biệt” sẽ không có tác dụng bồi dưỡng kiến thức cho trẻ, chỉ đơn thuần là hoạt động vui chơi.

2.2.3. Đổi mới PPDH theo hướng kết hợp các PPDH khác nhau (truyền thống và hiện đại) để đảm bảo mục tiêu dạy học, phù hợp với đối tượng, nội dung chương trình và điều kiện cơ sở vật chất của nhà trường.

Trong giờ học, GV có thể sử dụng các PPDH khác nhau như: thuyết trình, đàm thoại, hợp tác nhóm,... để phù hợp với nội dung bài học. Hiện tại, nhà trường đã trang bị đầy đủ hệ thống máy chiếu ở các phòng học, thuận lợi cho GV khi sử dụng giáo án điện tử. Tuy nhiên, GV cũng cần hiểu đúng và biết cách thiết kế giáo án điện tử để giờ học đạt hiệu quả, chứ không chỉ đơn thuần là trình chiếu nội dung lí thuyết như trong giáo trình.

Đối với học phần *Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em*, GV cần giúp SV hiểu rõ các phương pháp thường được sử dụng trong giảng dạy môn học này để có thể vận dụng tốt các PPDH trong các giờ HĐTH.

2.2.4. Nâng cao hiệu quả của những giờ tự học, tự nghiên cứu của SV. GV cần giúp SV nắm được sự cần thiết, vai trò của việc tự học, tự nghiên cứu, hình thành thói quen, phương pháp tự học, biết ứng dụng tri thức vào cuộc sống. Cụ thể: GV cần đưa ra những nội dung, yêu cầu cho từng bài học, gợi ý nguồn tài liệu cho SV có thể tìm kiếm trong nội dung tự học, tự nghiên cứu sau mỗi giờ học và có quá trình nghiệm thu, đánh giá kết quả tự học, tự nghiên cứu vào giờ học tiếp theo.

2.2.5. Tăng cường phương pháp học tập theo nhóm, cá nhân kết hợp với nhóm. Trong giờ học, GV có thể sử dụng phương pháp học tập theo nhóm (có thể là nhóm lớn hoặc nhóm nhỏ) tùy theo nội dung nghiên cứu nhằm giúp SV biết làm việc tập thể, tổng hợp ý kiến, sáng kiến của các cá nhân, hỗ trợ nhau trong học tập. Trong các giờ giảng tập, có thể kết hợp giữa hoạt động cá nhân và hoạt động nhóm, mỗi nhóm chọn ra một ban SV giảng mẫu, các bạn khác đóng vai người học; sau khi bạn giảng mẫu, các bạn khác nhận xét, rút kinh nghiệm,

các bạn trong nhóm thay phiên nhau giảng tập và rút kinh nghiệm.

2.2.6. Tăng cường kĩ năng thực hành. Để SV nắm vững được các PPDH, cách thức tổ chức một giờ HĐTH ở trường mầm non, GV cần yêu cầu SV thực hành giảng tập, tích lũy kinh nghiệm, giảng tập ở cơ sở mầm non, thực hành trên lớp và ở nhà. Thực hành giảng tập sẽ giúp SV rèn luyện kĩ năng diễn đạt khi nói và viết, giải thích được các hiện tượng thực tiễn bằng lí thuyết đã học.

2.2.7. Sử dụng phương tiện kĩ thuật hiện đại vào dạy học. Trang bị cho SV kiến thức, kĩ năng sử dụng các phương tiện hiện đại như: phương tiện nghe, nhìn, các chương trình phần mềm hỗ trợ,... để thiết kế bài giảng và làm đồ dùng trực quan. Sử dụng phương tiện kĩ thuật khi chuyển tải nội dung kiến thức sẽ mang lại hiệu quả cao nếu người dạy không lạm dụng, sử dụng theo đúng quy tắc sư phạm (không nên mang tính hình thức hoặc nặng về lí thuyết một cách khô cứng, kém hiệu quả). Sử dụng phương tiện đa dạng trong dạy học giúp cho các PPDH trở nên sinh động hơn, tạo được hứng thú, tính tích cực học tập cho SV.

2.2.8. Đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của SV. Cần đổi mới cách thức kiểm tra và đánh giá. Nếu không đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá thì đổi mới PPDH chỉ là hình thức. Trong đánh giá, GV cần lưu ý chuyển sự đánh giá thành quá trình tự đánh giá của SV về kết quả học tập và rèn luyện của bản thân. GV nên cho SV tự nhận xét, đánh giá kết quả học tập của mình, của các bạn, chỉ ra những ưu điểm và hạn chế để rút kinh nghiệm và là người đưa ra ý kiến tổng kết cuối cùng.

Trong quá trình dạy trẻ mầm non, các giáo viên cần hiểu rằng: đồ chơi là rất cần thiết và có tác dụng, ý nghĩa đối với trẻ. Đồ chơi đẹp sẽ tạo cho trẻ cơ hội tìm hiểu, khám phá tốt, đặc biệt là sẽ tác động tích cực tới các giác quan, khuyến khích trẻ phát huy được trí tưởng tượng và các kĩ năng khác. Do vậy, SV ngành GDMN cần được trang bị những kiến thức, kĩ năng làm đồ dùng, đồ chơi, đồ dùng trực quan trong các hoạt động học tập, vui chơi cho trẻ ở trường mầm non; cần nắm được đặc điểm tâm, sinh lí lứa tuổi, hiểu sâu sắc về nội dung các học phần trong chuyên ngành GDMN nói chung và học phần “Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em” nói riêng để thấy được tầm quan trọng của HĐTH đối với trẻ và là nền tảng vững chắc cho trẻ khi bước vào bậc học phổ thông. Bởi khi tham gia vào HĐTH, trẻ được trang bị vốn kiến thức sơ đẳng về tự nhiên, xã hội, khoa học kĩ thuật,... thông qua việc tích hợp các kiến thức về: Tìm hiểu môi trường xung quanh, Làm

quen với văn học, Âm nhạc, Thể dục, Toán học,... Dạy học theo chủ đề đã giúp các giờ học tạo hình ở trường mầm non thêm phong phú, sinh động, hấp dẫn và trẻ nhanh chóng làm quen với các môn học mới ở trường phổ thông.

3. Kết luận

HĐTH là một trong những hoạt động chính ở trường mầm non, là hoạt động tạo hứng thú học tập và sáng tạo cho trẻ. Vì vậy, việc đổi mới PPDH nhằm nâng cao hiệu quả học tập học phần *Phương pháp tổ chức HĐTH cho trẻ em* là yêu cầu cần thiết đối với GV khi tham gia giảng dạy học phần này. Mỗi PPDH đều có ưu và nhược điểm riêng, tính hiệu quả của phương pháp phụ thuộc vào người sử dụng phát triển và thích nghi ở mức độ nào. Nếu các PPDH được kết hợp và bổ sung cho nhau thì giờ học sẽ phù hợp với đa dạng đối tượng người học. Cùng với những kết quả của quá trình nghiên cứu đổi mới PPDH của đội ngũ GV và sự hứng thú, cố gắng học tập, trau dồi kiến thức, tu dưỡng đạo đức của SV, hi vọng rằng Trường CĐSP Bắc Ninh sẽ luôn là một địa chỉ đáng tin cậy, sự lựa chọn đúng đắn của SV trong quá trình học tập và rèn luyện. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Lê Thanh Thủy (2004). *Phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non*. NXB Đại học Sư phạm.
- [2] Lương Thị Vui - Phạm Thị Hà (2000). *Vẽ và phương pháp hướng dẫn trẻ vẽ*. NXB Giáo dục.
- [3] Nguyễn Thị Tường - Lê Thị Đức - Lê Thanh Thủy (2004). *Tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non theo hướng tích hợp*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Đinh Văn Vang (2009). *Giáo trình tổ chức hoạt động vui chơi cho trẻ mầm non*. NXB Giáo dục Việt Nam.
- [5] Lê Thị Bắc Lý (2014). *Giáo trình văn học trẻ em*. NXB Đại học Sư phạm.

“Sổ tay thuật ngữ và thông tin...”

(Tiếp theo trang 142)

- [3] Nguyễn Minh Tuệ (chủ biên, 2005). *Địa lí kinh tế - xã hội đại cương*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Nguyễn Trọng Hiếu (chủ biên, 2003). *Địa lí tự nhiên đại cương 1*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Hoàng Ngọc Oanh (chủ biên, 2003). *Địa lí tự nhiên đại cương 2*. NXB Đại học Sư phạm.
- [6] Nguyễn Kim Chương (chủ biên, 2003). *Địa lí tự nhiên đại cương 3*. NXB Đại học Sư phạm.
- [7] Nguyễn Dược - Trung Hải (2001). *Sổ tay thuật ngữ Địa lí*. NXB Giáo dục.